

AZRA JAHIĆ, diplomirana pravница - Završni magistarski rad

Fakultet/Akademija	PRAVNI FAKULTET
Tip Rada	Završni magistarski rad
Kandidat, zvanje	AZRA JAHIĆ, diplomirana pravница
Naziv Teme	Pravo na suđenje u razumnom roku kao bitan aspekt prava na pravičan postupak iz člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
Rezime/Abstract	<p>Od antičkog doba pa sve do savremenih društvenih tendencija, može se primijetiti konstantna težnja čovjeka za uspostavljanjem vladavine prava i ostvarivanjem ljudskih prava. Inspirisana takvim težnjama, nastala je i Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Konvencija, zajedno sa Protokolima uz Konvenciju, garantuje široki spektar ljudskih prava i osnovnih sloboda zagarantovanih svakom čovjeku i propisuje uspostavljanje zaštite tih prava na međunarodnom nivou, pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu, krovnom čuvaru ljudskih prava. Zaštita pred ovim Sudom je sekundarna - primarni nosioci obaveze da osiguraju poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda su države potpisnice Konvencije. Države potpisnice preuzele su obavezu prilagođavanja svojih pravnih sistema Konvencijskim odredbama, ali i praksi i stavovima Evropskom suda za ljudska prava. Takvo prilagođavanje pravnih sistema ogleda se u izmjenama postojeće zakonske regulative, pojednostavljenjem toka postupka pred nadležnim sudovima, usvajanje preporuka Vijeća ministara i tumačenja Evropskog suda za ljudska prava u konkretnim presudama, reforme pravosuđa u skladu sa evropskim tendencijama i standardima, te brojne druge mjere koje idu u prilog ostvarivanju ljudskih prava u većoj mjeri. Između ostalih ljudskih prava propisanih Konvencijom, u članu 6. garantuje se pravo na pravičan postupak. Pravo na pravičan postupak u sebi sadrži više specifičnih prava koji zajedno čine određeni pravni standard. Bitno je naglasiti da značenje pojma pravičnog postupka nije precizno definisano Konvencijskom odredbom, nego se taj pojam konstantno nadograđuje i dopunjuje kroz praksu Suda u Strasbourgu. Bitan aspekt prava na pravičan postupak jeste i pravo na suđenje u razumnom roku, iz stava 1. člana 6. Konvencije. Prilikom određivanja da li je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku u konkretnom slučaju, u svojoj praksi Sud koristi nekoliko kriterija. To su ponašanje državnih tijela i podnosioca zahtjeva, složenost postupka, značaj predmeta za podnosioca zahtjeva, postojanje značajne štete za podnosioca zahtjeva, a zatim daje globalnu ocjenu predmeta uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja. U preko 50 godina svog rada, ovaj Sud je izvršio snažan uticaj na procesnu kulturu država potpisnica Konvencije. Slijedeći Konvencijske odredbe, te praksu i stavove Evropskog suda za ljudska prava države nastoje približiti nacionalna zakonodavna rješenja evropskim standardima, te uspostaviti efikasno pravosuđe koje sudi u vremenski prihvatljivim okvirima. Ispravljajući greške sopstvenog aparata, države potpisnice nastoje spriječiti da se njihov slučaj pojavi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu. Država, u stvari, ima dvije mogućnosti: da ubrza konkretni postupak koji nije okončan ili, ukoliko je ovo prvo nemoguće, da utvrdi određenu novčanu naknadu za štetu izazvanu pretjeranim kašnjenjem. Komparativni prikaz pravnih sistema Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Srbije i Republike Crne Gore u kontekstu njihovih krivičnih zakonodavstava ukazao je da sve četiri države obuhvaćene istraživanjem slijede iste temeljne principe. Između ostalih, neke od tendencija ovih država regiona jesu upravo efikasnost pravosuđa i ostvarivanje suđenja u razumnom roku. Iz tih razloga, preuzimanje rješenja iz drugih zakonodavstava, konkretno između država obuhvaćenih istraživanjem, može biti djelotvorno, uprkos slabljenju trenda "prepisivanja" rješenja iz drugih zakonodavstva. Naravno, samo normativno regulisanje nije dovoljno ukoliko konkretna rješenja ne "zažive" u praksi i ne pokažu se djelotvornim. Stoga, imperativ upućen zakonodavcu da prilagodi zakonsku regulativu Konvencijskim garancijama odnosi se također i na sudsku vlast. Zapravo, ono što se očekuje od sudske vlasti jeste da djeluje u skladu da praksom i stavovima Evropskog suda za ljudska prava, i usvaja tu praksu erga omnes. Isto tako je važno da sudska vlast u korak prati sve reformske promjene. Ovo se odnosi na edukacije i stručno usavršavanje u oblasti informatizacije pravosuđa i uspostavljanja elektronskog pravosuđa, kao i u oblasti praćenja i primjene u praksi novih instituta krivičnog zakonodavstva. Kada je u pitanju stav Suda u vezi sa "razumnim" rokom trajanja postupka, sigurno je da konkretan odgovor ne postoji - razuman rok se određuje u svakom pojedinačnom slučaju s obzirom na sve okolnosti datog predmeta. Može se reći da je razuman rok objektivno potrebno vrijeme da nadležni sud donese odluku u krivičnom postupku i izrekne eventualnu krivičnu sankciju. Konačno, ovdje se radi o uspostavljanju ravnoteže između efikasnog suđenja u razumnim vremenskim okvirima, s jedne strane, i, s druge strane, poštivanju procesnih garancija stranaka u postupku.</p>
Datum	19.02.2015
Predsjednik	Dr sc. Vedad Gurda, docent - Uža naučna oblast „Krivično - pravna“ Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr sc. Tadija Bubalović, vanredni profesor - Uža naučna oblast „Krivično - pravna“ Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr sc. Dževad Mahmutović, docent - Uža naučna oblast „Krivično - pravna“ Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	-
Dodatni detalji i lokacija	Dana, 19. 02. 2015. godine u 14,30 sati na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tuzli
Završne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.